

МЛИНІВ — селище міського типу Рівненської області, райцентр. Має статус істор. насел. місця. 2016 з Млинів. селищ., Берегів. (підпорядк. с. Перевередів), Владиславів. (Гончариха, Іванівка, Косарево, Новоселівка, Улянівка), Добрятин. (Новина-Добрятинська, Остріїв, Травневе), Довгошіїв., Кораблищен. (Радів), Малодорогостаїв. (Брищі, Мантин, Маслянка, Стоморги), Перемилів. (Іванківці, Лукарівка, Мошків), Пітушків. (Річище, Тушебин), Посників. (Богущівка), Привітнен. (Терешів) і Пугачів. (Московщина, Новини) сільс. рад утвор. Млинів. об'єднану територіал. громаду (345,7 км²; див. також Малі Дорогостаї та Пугачівка). М. знаходиться на р. Іква (притока Стиру, бас. Дніпра), за 53 км від обл. центру, 26 км від залізнич. ст. Дубно та 4 км від автошляху Дубно-Луцьк. Пл. с-ща 2,96 км². За переписом насел. 2001, проживали 8546 осіб (складає 99,8 % до 1989); станом на 1 січня 2018 — 8363 особи; переважно українці. На тер. с-ща виявлено артефакти мезоліту, епохи бронзи, стижов., тшинец.-комарів. і черняхів. культур; на пн. околиці досліджено залишки м. Муравиця (Моравиця; пам'ятка археології нац. значення), що згадується в літописі під 1149. Зручне розташування поселення давало змогу мати декілька водяних млинів, від яких, за нар. переказами, й походить назва. Перші писемні згадки про М. належать до поч. 16 ст., коли великий князь литовський Олександр подарував поселення москвичу Бобру. 1508 за грамотою польс. короля Сигізмунда I воно відійшло до кременец. намісника Я. Монтовта. В акті 1562 М. згадується як містечко. 1566–1939 — у власності шляхтичів Ходкевичів. Млинівчани брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. Пізніше письменник М. Старицький у своїй трилогії відзначив усі поселення вздовж Ікви за активність у боротьбі проти польс. шляхти. За Андрусів. договором 1667 М. залишився у складі Польщі, однак визв. рух тривав й надалі. Наприкінці 18 ст. тут жив громад. діяч і поет Д. Братковський, який закликав мешканців чинити опір шляхті. Тоді ж розпочалася активна розбудова м-ка. Ходкевичі за проектом арх. Є. Шредера спорудили палац (зберігся флігель, що нині має статус пам'ятки архітектури нац. значення; в ньому функціонує Млинівський краєзнавчий музей), а за проектом садівника Д. Міклера заклали парк (пам'ятка садово-парк. мистецтва місц. значення, 25 га). 1786 споруджено костел (1915 зруйновано, 1921 відбудовано, у 1960-х рр. остаточно знищено). 1789 у М. королів. привілеєм дозволено проводити щорічно 2 ярмарки. Після 3-го поділу Польщі 1795 — у складі Рос. імперії. Спочатку М. входив до Волин. намісництва, від 1797 — до Поділ. губ. У 19 — на поч. 20 ст. — містечко

Дубнів. пов. Волин. губ. Від 1866 — волос. центр. Від серед. 19 ст. працювали винокурня, лісопил. і чавуноливар. заводи. 1854 відкрито парафіял. училище. 1872 відбувся з'їзд учителів сільс. шкіл. Тут здавна мешкала значна євр. громада (1847 — 209 осіб). За Всерос. переписом насел. 1897, проживали 1105 осіб, з них 672 євреї; 1911 — бл. 2,5 тис. осіб. Під час 1-ї світової війни М. зазнав знач. руйнувань. 1915 впродовж 9-ти місяців через містечко проходила лінія фронту. Під час воєн. дій 1918–20 М. контролювали австро-нім. частини, війська Директорії УНР, більшов. загони. 1920–39 — центр сільс. гміни Дубен. пов. Волин. воєводства Польщі. Від 1939 — у складі УРСР. Від 1940 — райцентр; від 1959 — смт. Жит. зазнали сталін. репресій. Від 24 червня 1941 до 5 лютого 1944 — під нім.-фашист. окупацією. 5 липня 1941 нацисти вбили 18, 22 вересня 1942 — 980, 9 жовтня 1942 — 520 млинів. євреїв. У боях за визволення М. брали участь Герої Рад. Союзу В. Кармацький, Т. Краля та Г. Шевченко. До серед. 1950-х рр. вели збройну боротьбу загони ОУН-УПА. У 2-й пол. 20 ст. засн. комбикорм. завод, маслосирзавод, хлібокомбінат, мебл. ф-ку, завод продтоварів, підприємства «Агропостач», «Агротехсервіс», «Млинівфармація». У М. — технол.-екон. коледж, 2 заг.-осв. школи, г-зія, 2 дитсадки, художня, муз. і спорт. школи; центр. рай. б-ка, Центр дозвілля; рай. лікарня. Функціонує стадіон «Колос». Виходить рай. г. «Гомін». Діють Свято-Вознесен. подвір'я Городоцького Свято-Миколаївського жіночого монастиря УПЦ МП, Свято-Покров. (пам'ятка архітектури нац. значення; зведена 1830–40, відтоді — св. благовір. Олександра Невського, 1915 зруйнована, 1927 відновлена й освячена з сучас. назвою) і Свято-Михайлів. церкви УПЦ КП. Є громади євангел. християн-баптистів, християн віри євангельської й адвентистів сьомого дня. Встановлено пам'ятник Т. Шевченку (побл. райдержадміністрації), погруддя Т. Шевченка (побл. краєзн. музею) та С. Бандери, мемор. комплекс воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни, пам'ятний знак млинівчанам О. Кірісю та Р. Галасу, які загинули під час бойових дій на Сх. України. Пам'ятка історії місц. значення — могила євр. реліг. діяча А. Перлова. Серед видат. уродженців — євр. письменник, дослідник Біблії С. Манделькern; гірн. інж.-геофізик С. Єсипович, фахівець з держ. упр. Л. Пашко, педагог Євген і його сестра терапевт-пульмонолог Людмила Приступи, хімік О. Федін; засл. арх. України О. Чижевський. У с-щі минули шкіл. роки письменника Юрія Загорського. З М. пов'язані життя та діяльність поета, прозаїка, літературознавця Є. Цимбалюка. 1794 тут побував польс. військ. і політ. діяч Т. Костюшко, 1881 — поетеса

Українка Леся та її мати письменниця, етнограф Пчілка Олена, 1915 — чеський письменник Я. Гашек, 1943 — поет П. Воронько.

Рекомендована література

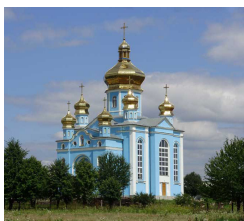
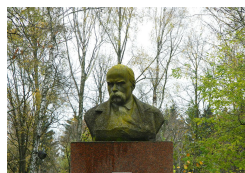
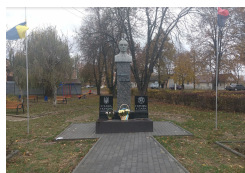
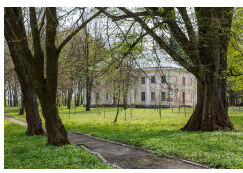
1. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся:

Краєзн. слов. від найдавніших часів до 1914 р. Т. 2. Вінніпег, 1986;

2. Цимбалюк Є. П. Млинів: минуле і сучасність, сторінки 500-літнього літопису. Р., 2006.

Є. П. Цимбалюк, Д. В. Левицький, Л. В. Мельнишин

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Млинів / Є. П. Цимбалюк, Д. В. Левицький, Л. В. Мельнишин // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69527>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).